

ศิลปะ สร้างสุข

ศิลปะสร้างสุข วัฒนธรรมสานสายใย ภูมิปัญญาไทยยั่งยืน

ฉบับที่ 9 เดือนตุลาคม - พฤศจิกายน 2556

www.artculture4health.com

ปิ่น | 4

เมื่อเยาวชนผู้ไร้ราก
ตามหารากของตัวเอง | 9

กายาทรุ่น 2
ที่บางหลวง | 11

“รถโหลาน”
ของเล่นจากภูมิปัญญาไทยแข็ง | 13

ตามรอย
สุนทรภู่ | 12

เปิดบ้าน “ศิลปะสร้างสุข”

ชมัยภร แสงกระจ่าง
ประธานคณะกรรมการเครือข่ายศิลปินเพื่อการปฏิรูป ภาคกลาง

สังคมไทยกำลังมีปัญหาย่างรุนแรงเรื่องจิตสำนึกต่อส่วนรวมบ้างก็ว่าต้นเหตุมาจากความโลภละโมภในวัตถุของผู้คนในสังคมที่เกี่ยวข้องเนื่องพัวพันอยู่กับนโยบายของรัฐซึ่งใช้เศรษฐกิจนำสังคม คนหนุ่มสาว และวัยรุ่นแข่งขันเรียนแข่งกันพาตัวเองไปสู่ความมั่งคั่งและความพร้อมในชีวิตของตนเอง โดยไม่สนใจที่จะหันมามองคนอื่น ผู้ใหญ่ยังเป็นหนักเด็กและเยาวชนไร้ทิศทางที่จะเดินตาม เขาก็ยอมเห็นแก่วัตถุตามไปด้วย ทั้งที่ตามความเป็นจริงแล้ว เด็กและเยาวชนเป็นช่วงวัยที่สามารถรับเรื่องจิตสำนึก และ ความรับผิดชอบต่อส่วนรวมได้ดีที่สุด และเมื่อรับแล้วก็จะอยู่ยืนนานด้วย

กระบวนการสร้างจิตสำนึกจะไม่ประสบความสำเร็จลงได้เลย ถ้าไม่ต่อด้วยกระบวนการจิตอาสา ซึ่งเป็นเหมือนภาคปฏิบัติของการสร้างและพัฒนาจิตสำนึกต่อสังคม ดังนั้นแผนงานสื่อศิลปวัฒนธรรมสร้างเสริมสุขภาพ สสส. โดยคณะกรรมการเครือข่ายศิลปินเพื่อการปฏิรูปจึงได้จัดทำ**โครงการนักผลิตสื่อและสื่อสารสุขภาวะรุ่นใหม่** ที่เน้นใช้พลังจิตอาสาเพื่อสังคม โดยใช้วรรณศิลป์เพื่อสะท้อนจิตสำนึกและงานจิตอาสาในสังคมไทย จนได้ผลงานรวมเล่มเรื่องสั้นของน้องๆ เยาวชน และนักเขียนวิทยากรในชื่อว่า “บิน” ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า ลึกๆ แล้วเยาวชนให้ความสนใจเรื่องนี้และมีความคิดดีๆ ที่สร้างสรรค์มากอยู่ อยากรู้ก็ดี การสร้างจิตสำนึกและการพัฒนาไปสู่การปฏิบัติได้สิ้นสุดหรือสำเร็จลงได้ด้วยโครงการใดโครงการหนึ่งเท่านั้น หากแต่จะสำเร็จลงได้ด้วยความร่วมมือร่วมใจของคนทั้งสังคม ทุกเพศ ทุกวัย ดังนั้น เรื่องราวของการสร้างจิตสำนึกและการพัฒนาไปสู่จิตอาสาเพื่อสังคม ยังเป็นเรื่องสำคัญที่เราต้องช่วยกันผลักดันให้คนทั้งสังคม “ปฏิบัติ” ให้เป็นจริงต่อไป ซึ่งรายละเอียดของบินนั้นสามารถติดตามได้ในฉบับ และในเดือนตุลาคมนี้ สามารถหาเล่มจริงมาอ่านกันได้แบบเต็มๆ ที่ร้านหนังสือชั้นนำทั่วประเทศ

... รับรองว่าเมื่อได้อ่านกันแล้ว นอกจากจะวางไม่ลงแล้ว ความรู้สึก “รัก” การ “บิน” จะเกิดขึ้นกับตัวคุณ มาดูกันว่าเยาวชน และนักเขียนมืออาชีพ มองเรื่องราวการ “บิน” ที่ว่านี้ เป็นอย่างไร? พลาดไม่ได้กับหนังสือรวมเรื่องสั้นเรื่อง “บิน” ค่ะ...

นอกเหนือจากเรื่องราวการบินแล้ว **จุลสารศิลปสร้างสุข** ฉบับนี้ยังได้เก็บเอาเรื่องราวสื่อศิลปวัฒนธรรมที่ภาคีเครือข่ายในภาคต่างๆ ได้ทำงานร่วมกันกับชุมชนของตนเองด้วยพลังจิตอาสา คืบหน้าไปแล้วอย่างไรกันบ้าง! พลาดไม่ได้กับทุกเนื้อหาที่นำมาฝากกันในฉบับนี้!

และถ้ายังไม่จุใจสามารถเข้ามาติดตามความเคลื่อนไหวของกิจกรรม ที่ทยอยเกิดขึ้นในปีนี้ แบบวันต่อวัน ได้ที่ www.artculture4health.com ค่ะ

แผนงานสื่อศิลปวัฒนธรรมสร้างเสริมสุขภาพ สสส.

128/409 ชั้น 37 อาคารพญาไท พลาซ่า ถนนพญาไท
แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพฯ 10400

โทร. 02 612 6996-7 โทรสาร. 02 612 1618
อีเมล : artculture4health@gmail.com

www.artculture4health.com , www.PINGs.in.th

GreenPrint Reduce CO₂ Emission 20.50%
เครื่องหมายรับรอง “งานพิมพ์สีเขียวรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม”

Contents

เปิดบ้านศิลปะสร้างสุข	2
เรื่องเด่นประจำฉบับ	
ปีน	4
สุขสร้างได้	
เมื่อเยาวชนผู้ไร้รากตามหารากของตัวเอง	9
ส่งต่อความสุข	
ทายาทรุ่น 2 ที่บางหลวง	11
เก็บสุขมาเล่า	
ตามรอยสุนทรภู่	12
“รถไชลาน” ของเล่นจากภูมิปัญญาไทยเบ็ง	13
คนศิลปะสร้างสุข	14

ใบสมัครสมาชิกจุลสารศิลปะสร้างสุข

กรุณากรอกรายละเอียดให้ครบทุกข้อ

(ไม่มีค่าใช้จ่ายใดๆทั้งสิ้น)

ชื่อ.....นามสกุล.....ชื่อหน่วยงานของท่าน.....
เบอร์โทรศัพท์.....เบอร์แฟกซ์.....อีเมล.....
ที่อยู่เพื่อจัดส่ง.....เลขที่.....ซอย.....ถนน.....
ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

(สามารถถ่ายสำเนาได้)

“ ปัน ”

...เมื่อตัวหนังสือเดินทางมาสู่เส้นทางจิตอาสา
ตัวหนังสือจึงกลายเป็นสื่อกลางเพื่อบอกเล่าเรื่องราว
มาแบ่งปัน ทั้งจากการเรียนรู้จักตัวเองในเรื่องจิตอาสา,
การมีจิตอาสาภายนอกแต่มีจิตอาสาภายใน, จิตอาสา
จริงกับจิตอาสาปลอม และผลของความไม่สำนึกต่อ
ปัญหาสังคม

ซึ่งนี่เป็นเรื่องราวจิตอาสาที่ถูกสะท้อนออกมาด้วยพลังของเด็ก
เยาวชน และนักเขียนมืออาชีพ ในโครงการนักผลิตสื่อและสื่อสาร
สุขภาวะรุ่นใหม่ (เด็กเฮ้ว โปรเจกต์) ด้วยสื่อเรื่องสั้นจิตอาสา ที่
สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ
(สสส), แผนงานสื่อศิลปวัฒนธรรมสร้างเสริมสุขภาพ, ชมรม
เยาวชนคนสร้างหนังแห่งประเทศไทย, มูลนิธิสื่อเพื่อเยาวชน
ร่วมกับบีบีซี, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, เครือข่ายองค์กรงดเหล้า,

สมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย, กองทุนศรีบูรพา, มูลนิธิธรรมรงค์
เพื่อการไม่สูบบุหรี่, สมาคมโฆษณาแห่งประเทศไทย และ
กลุ่มพลังแห่งต้นกล้า
ซึ่งจากการประกวดนั้นมีผลงานเขียนออกมา 25 เรื่อง ภาพวาด
25 เรื่อง ซึ่งทุกเรื่องล้วนได้ถ่ายทอดเรื่องราว ที่เป็น “จิตอาสา”
ในรูปแบบต่างๆ เอาไว้ได้อย่างน่าสนใจทั้งสิ้น

และเพื่อเป็นการต่อยอดผลงานจึงได้มีการนำเรื่องเขียนที่
น่าสนใจ มาจัดพิมพ์เป็นรวมเล่มภายใต้ชื่อ หนังสือรวมเรื่องสั้นว่า
“ปัน” โดยในครั้งนี้ได้ โพลิน รุ่งรัตน์ มาเป็นบรรณาธิการให้
โดย โพลิน รุ่งรัตน์ ได้เขียนลงในหนังสือเอาไว้ว่า...

เมื่อจิตอาสา ต้องการ วรรณศิลป์ ในการสร้างพลัง

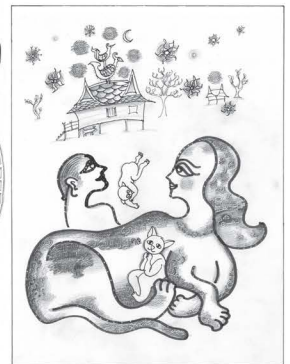
หลายครั้งที่ตัวหนังสือของนักเขียนทำให้เราเข้าใจโลกและชีวิตกระจ่างแจ้งขึ้น บางครั้งก็ในทันทีที่ได้อ่าน บางครั้งก็อาศัยเวลาการเติบโตของผู้อ่านและบริบททางสังคมเข้าประกอบก่อน แต่ไม่ว่าจะอย่างไรก็ตามผลงานวรรณกรรมที่มีวรรณศิลป์ซึ่งย่อมมีโอกาสเข้าถึงผู้อ่านได้เร็วขึ้น เพราะงานวรรณกรรมผ่านการปรุงแต่งทางอารมณ์ ผ่านการเรียนรู้เรื่องภาษา เพื่อส่งเนื้อหาอันเป็นสาระสำคัญที่สุดให้ถึงผู้อ่านได้มากที่สุด ลึกที่สุดเท่าที่จะทำได้

นั่นเป็นที่มาของการจัดทำโครงการใช้ตัวหนังสือเป็นสื่อเพื่อสร้างพลังจิตอาสาของเยาวชน ในชื่อโครงการว่า โครงการเด็กแก้ว-เยาวชนสร้างพลังจิตอาสาเพื่อสังคม มีเยาวชนเข้าร่วมโครงการในฐานะนักเขียน 25 คน แทบทั้งหมดเป็นมือใหม่สมัครเล่น มีคนสองคนเท่านั้นที่เคยผ่านการอบรมในค่ายการเขียนมาก่อน พวกเขากระตือรือร้นอยากเขียน แต่การอ่านน้อยทำให้การเขียนเต็มไปด้วยความยากลำบาก วิทยากรที่เลี้ยงอันประกอบด้วย ชมัยภร แสงกระจ่าง, ขจรฤทธิ์ รัชชา, อรุดา ไควินทร์ และเจเตจ กำจรเดช อ่านผลงานของพวกเขาทั้ง 25 คนซ้ำแล้วซ้ำเล่า ให้คำแนะนำและพวกเขาแก้แล้วแก้อีก บางคนมีฝีมือเคยเขียนหรือเคยอ่านมาก่อนพอสมควร แทบไม่ต้องแก้ไขอะไรเลยก็มี แต่บางคนก็ทำซ้ำแล้วซ้ำอีกจนเรียกได้ว่า “ซ้ำ” ซ้ำทั้งผลงานและซ้ำทั้งใจของผู้เขียน แต่ในที่สุด ระยะเวลาประมาณเดือนเศษ ๆ พวกเขาสามารถก้าวผ่านได้ตามคุณภาพของตัวเอง ผลงานที่คัดสรรมารวมเล่มครั้งนี้เป็นผลงานที่วิทยากรที่เลี้ยงมั่นใจแล้วว่า สามารถประกาศให้สาธารณะรับทราบได้แล้วว่า เด็กแก้ว หรือเยาวชนผู้มีความสุขทั้งทางกายและทางจิตเหล่านี้สามารถให้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องจิตอาสาได้ดีเพียงใด

การเรียนรู้ รู้จักตัวเอง ในเรื่อง จิตอาสา

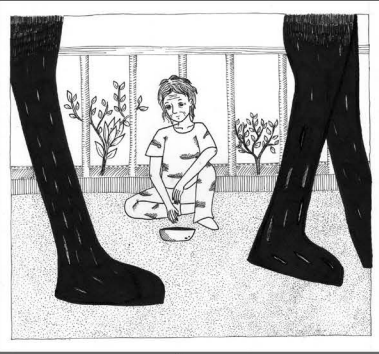
ความจริงเยาวชนทุกคนมีประสบการณ์ชีวิตอยู่แล้ว คำว่า “จิตอาสา” ไม่ได้ยุ่งยากไกลชีวิตและการเรียนรู้ เพียงแต่พวกเขายังไม่ได้ทดลอง “อ่าน” ประสบการณ์ชีวิตและการเรียนรู้เหล่านั้นแล้วถ่ายทอดออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร เมื่อวิทยากรที่เลี้ยงกระตุ้นมากๆ เข้า น้อยๆ เยาวชนก็ทบทวนย้อนรำลึกและทดลอง “อ่าน” ประสบการณ์ตัวเองแล้วถ่ายทอดออกมาเป็นตัวอักษร อาทิ วรวิษ วรรณธรรมสุจริต เขียนเรื่อง “การแข่งขัน” โดยนำประสบการณ์ในวัยเด็กมาพิเคราะห์ ใคร่ครวญและ เขียนเพื่อตั้งคำถามเอากับการกระทำในเชิงจิตอาสาว่า มาจากจุดเริ่มต้นใดกันแน่ จริงหรือจอมปลอม ในขณะที่นุชชา ประพิณ เขียน “บัน” เพื่อแสดงให้เห็นกระบวนการต่อสู้ภายในใจของตัวละครที่เป็นตัวแทนเยาวชนในยามที่ต้อง “เสียสละ” เพื่อคนอื่น แต่บางที เธอก็รู้แต่ยังไม่ได้ทำ หรือยังไม่อยากทำ ซึ่งเธอก็เรียนรู้ว่า มีผู้ใหญ่พร้อมจะให้ความเข้าใจเยาวชนในเรื่องนี้ด้วย

จุดเริ่มของการมีจิตอาสาไม่ใช่การถูกลัง หรือถูกบังคับให้ทำ หากแต่มีที่มาจาก การมีความเห็นใจคนอื่นเป็นอันดับแรก “เมื่อยคะนอง” ของ อรุดา ไควินทร์ วิทยากรที่เลี้ยง ก็คือภาพต่างๆ ของ การเห็นใจชีวิตอื่น อาทิ แมว หมาที่อยู่ใกล้ตัว

ภาพประกอบเรื่อง

- ① การแข่งขัน วาดโดย พงษ์พัฒน์ อภิวิวัฒนาชัย
- ② บัน วาดโดย พงษ์พัฒน์ อภิวิวัฒนาชัย
- ③ เมื่อยคะนอง วาดโดย ศักดิ์สิทธิ์ มีสมสืบ

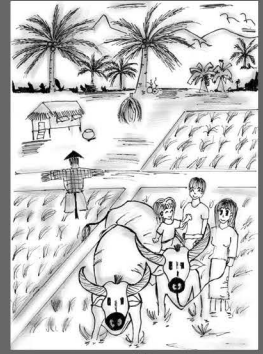
1

2

3

4

แต่การจะเห็นใจคนอื่นนั้นมิได้เกิดขึ้นได้ด้วยตัวคนนั้นเองเตี๋ยวๆ อาจเกิดเพราะการอบรมเลี้ยงดูหรือสภาพแวดล้อม **อิทธิพนธ์ กุลวงษ์** เขียน **“มีแต่ให้กับให้”** สะท้อนให้เห็นความเห็นใจคนแก่ของเยาวชนคนหนึ่งเพราะเขาคิดถึงคนแก่ที่บ้านของเขาเป็นอันดับแรก ในขณะที่ **รัตนา แก้วดวง** ใน **“ถุงเท้าหางฟ้า”** เรียนรู้จากการให้ “ถุงเท้า” แก่เด็กยากจน ที่ไม่มีรองเท้าใส่ว่า เพียงการสละของใกล้ตัวเล็กๆ น้อยๆ ก็ทำให้คนอื่นมีความสุขได้ จุดเริ่มต้นของการเป็นจิตอาสา บางครั้งอาจจะไม่ได้มาจากความตั้งใจ แต่เมื่อได้ลงมือปฏิบัติแล้ว ผู้มีจิตอาสาจะเกิดความเข้าใจมนุษย์ เข้าใจชีวิตมากขึ้น และมองเห็นคนอื่นเป็นมนุษย์เท่าเทียมกัน ดังที่ปรากฏใน **“ผีเสื้อไร้แสง”** ของ **ปัทมพร เทพพานิช** ที่สะท้อนความเป็นเพื่อนระหว่างคนตาดีกับคนตาบอด

หรือบางครั้งที่การเห็นใจและเข้าใจคนอื่น จะเริ่มมาจากประสบการณ์ของตนเองหรือประสบการณ์ใกล้ตัวที่มาเห็นใจ **สิริธร หาญใจไทย** สะท้อนไว้ใน **“ขายควาย”** ให้เห็นภาพอันสุดสะเทือนใจของครอบครัวชาวนาที่ขายควายพรากลูกกับแม่ และค้นพบว่า ยามที่พ่อต้องพรากไปจากครอบครัวเช่นเดียวกับควายนั้นมันทรมาณและเจ็บปวด ขนาดไหน

การมีจิตอาสาภายนอก แต่ลืมจิตอาสาภายใน

การมีจิตอาสาเป็นความตื่นเต้นประการหนึ่ง เพราะได้ออกไปพบสังคมภายนอก ได้ช่วยเหลือคนอื่นๆ เป็นการประกาศตัวตนให้โลกรู้จัก แต่จิตอาสาบางคนก็ลืมคนใกล้ตัว หรือลืมบ้านตัวเอง หรือลืมแม่กระทั่งงานของตนเองที่มีหน้าที่รับผิดชอบไปก็มี ใน **“ดอกไม้จะบาน”** ของ **พาวธัญ ทัศนิจกวิวัฒน์** สะท้อนปัญหาต่างๆ ของจิตอาสาที่ตื่นเต้นกับการสละสละเพื่อส่วนรวมจนลืมคนในบ้าน ความเจ็บปวดของจิตอาสาหรือคนเฝ้ามองจิตอาสาประการหนึ่งก็คือ การที่จิตอาสาได้รับการยอมรับจากสังคมภายนอกอย่างสูง แต่สำหรับชีวิตหรือหน้าที่การงานที่เป็นการส่วนตัวกลับล้มเหลว **“เก้าอี้ว่าง”** ของ **นลิน สีนุประมา** ชี้ให้เห็นว่า ปัญหาของคุณครูที่ออกไปทำกิจกรรมภายนอก และลืมสอนเด็กนั้น เป็นปัญหาอันหนักหนาสาหัสที่ต้องใคร่ครวญ ทบทวนกันอย่างจริงจัง

7

จิตอาสาจริง กับจิตอาสาปลอม

จิตอาสาเป็นการทำเพื่อคนอื่น เป็นการกระทำเพื่อสังคมโดยรวม หากสังคมสงบสุข จิตอาสาที่ไม่มีความจำเป็นแต่อย่างใด แต่ในทันทีที่มีปัญหาหรือวิกฤติการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง จิตอาสาจะช่วยเหลือแก้ปัญหา เยียวยาในระดับหนึ่งก่อนที่อำนาจรัฐจะเข้ามาจัดการ นั่นหมายความว่า คนที่เข้ามาจัดการในฐานะผู้บริหารประเทศ ไม่ว่าจะอยู่ในระดับใดก็ตามจะต้องมี **“จิตสำนึก”** เรื่อง **“จิตอาสา”** ในระดับสูงด้วย ไม่เช่นนั้นเข้ามาครอบงำผลประโยชน์ **ขจรฤทธิ์ รักษา** วิทยากรที่เลี้ยง เขียน **“ลูกแม่ไม่เลี้ยงสอน”** สะท้อนปัญหาของการไม่มีความสำนึกต่อส่วนรวมของคนในหน่วยงานของรัฐ ไม่ดูแลประชาชน ไม่มีมนุษยธรรม ผู้ถูกกระทำจึงต้องหาทางแก้แค้นแปลกๆ ไปตามมีตามเกิด

8

9

๘

เช่นเดียวกับ “พลเมืองมือสอง” ของ จเด็จ กำจรเดช วิทยากรที่เลี้ยงแสดงให้เห็นถึงความละเลย เพิกเฉยของรัฐที่ทำให้สังคมเกิดมี “พลเมืองมือสอง” ที่ไม่เกิดแต่เพียงกับคนต่างชาติที่เข้ามาอาศัยแผ่นดินไทย หากแต่เกิดกับคนไทยเองด้วย พวกเขาเป็นผู้ที่ถูก “ลืม” ถูกลบความทรงจำไปแล้วเกี่ยวกับความทุกข์ ความเศร้าที่ไร้การเยียวยา

เมื่ออำนาจรัฐล้มเหลว ไม่สามารถดูแลหรือจัดการให้สังคมสุขสมบูรณ์ตามที่ควรจะเป็นได้ จิตอาสาที่ต้องลุกขึ้นมาดูแลผู้คนในสังคมกันเอง ทำให้เป็นจิตอาสาเอกชน เช่นที่ **ขมัยกร แสงกระจ่าง** วิทยากรที่เลี้ยงเขียน “สรวลเสียงสำเนียงป่า” สะท้อนเรื่องราวของคนรักป่าที่ยอมลงทุนปลูกป่าแทนรัฐ ในขณะที่ **พิมพ์กานต์ ภาณุรักษ์** ก็สะท้อนปัญหาเรื่องการปลูกป่าไว้เช่นเดียวกัน ในเรื่อง “นานมาแล้ว ไม่มีวันลืม” สะท้อนจิตสำนึกรักป่าของครอบครัวหนึ่งที่สืบทอดการปลูกป่าส่งต่อกันไปเป็นทอดๆ จากปู่จนถึงหลานได้อย่างงดงาม

๙

ภาพประกอบเรื่อง

- ๑ แต่ให้... กับให้ วาดโดย ศุภลักษณ์ กมลภากาภัย
- ๒ ดุงเก้านางฟ้า และ ๓ ผีเสื้อไร้แสง วาดโดย ศิริวรรณ สิ้นเพ็ง
- ๔ ขยายควาย วาดโดย ชลิดา ปาลคำ

ระดับของจิตอาสาอาจพัฒนาไปถึงระดับอุดมคติ เป็นจิตอาสาที่ไม่ได้นึกถึงตัวเองหรือครอบครัว **แมน คล้ายสุวรรณ** สะท้อนภาพจิตอาสาในอุดมคติไว้ใน “รากแก้ว” ผ่านครูผู้เลี้ยงเด็กกำพร้าไว้ถึง 12 คนและเด็กคนหนึ่งชื่อวายุ ก็ได้เป็นจิตอาสาในอุดมคติเหมือนกัน และเสียสละชีวิตไปในเหตุการณ์ความรุนแรงที่ภาคใต้

๑๐

๑๑

ในขณะที่เดียวกัน **ชนาพร รัตนสะอาด** ก็ได้สะท้อนภาพตำรวจในอุดมคติผู้มีจิตสำนึกเพื่อสังคมสูง ในเรื่อง “มือที่เอื้อมไปไม่ถึง” เขามีจิตอาสา สมัครไปอยู่ที่จังหวัดที่มีเหตุการณ์ความรุนแรงภาคใต้โดยไม่กลัวตาย ทั้งที่รู้ว่าอันตรายใหญ่หลวงและลงจบด้วยการสละชีวิตอันถึงพร้อมด้วยอุดมคตินั้น ตรงกันข้ามกับจิตอาสาอุดมคติ เยาวชนเสนอปัญหาจิตอาสาปลอม คือผู้อาสาไม่ได้มีจิตอาสาจริง เพียงแต่อยากสร้างภาพลักษณ์ชั่วคราวชั่วคราว ปรากฏอยู่ในเรื่อง “โกไม่มีการดู” ของอาชญาสิทธิ์ **ศิริสุวรรณ** สะท้อนให้เห็นภาพลวงตาที่มาจากค่านิยมของสังคม

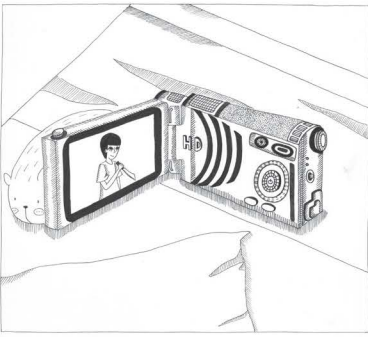

๑๒

๑๓

- ๕ ดอกไม้จะบาน และ ๖ เก้าอี้ว่าง วาดโดย ศิริวรรณ สิ้นเพ็ง
- ๗ ลูกแม่ไม่ส่งสอน และ ๘ พลเมืองมือสอง วาดโดย วีระชัย ดวงพลา
- ๙ สรวลเสียงสาเนียงป่า วาดโดย คัคคีลิริ มีสมสืบ
- ๑๐ รากแก้ว วาดโดย ศุภลักษณ์ กมลภากาภัย
- ๑๑ มือที่เอื้อมไปไม่ถึง วาดโดย พงษ์พัฒน์ อภิวัฒน์ชาย
- ๑๒ นานมาแล้วไม่มีวันลืม วาดโดย ชลิดา ปาลคำ
- ๑๓ โกไม่มีการดู วาดโดย สุดปิติ กัปเป็ง

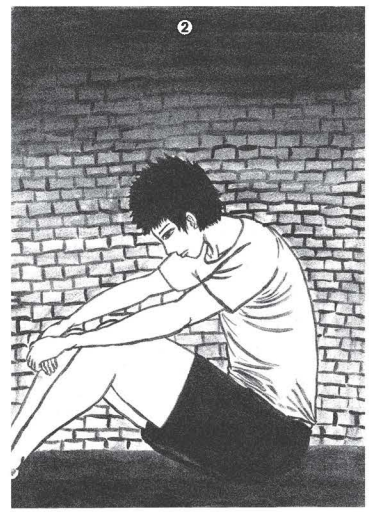

①

พลังของ ความไม่สำนึก ต่อปัญหาสังคม

อย่างไรก็ตาม ปัญหาการไม่สำนึกต่อปัญหาสังคม ไม่สนใจว่าใครคนอื่นจะเป็นอย่างไร ทำอะไร ไม่สนใจแม้กระทั่งว่าปัญหาสังคมคืออะไร ย่อมก่อให้เกิดปัญหาสืบเนื่องตามมาอย่างไม่ต้องสงสัย เขาวชนได้สะท้อนให้เห็นว่า ทุกครั้งที่เกิดการกระทำผิดขึ้น ไม่ว่าจะร้ายแรงหรือไม่ร้ายแรง หากเมินเฉย ไม่ใส่ใจ การกระทำนั้นอาจขยายบานปลายจนเกินกว่าจะเยียวยาได้ “ใครกัน” ของ พรภวิชัย ไตรคุ้มพันธ์ สะท้อนให้เห็นว่า หากเขาใส่ใจเพื่อน ช่วยเพื่อนแก้ปัญหาแต่แรก เพื่อนก็จะไม่ฆ่าคนตาย เช่นเดียวกับ “มรสุมกลุ่มควีน” ของ สิริ จิตตริกวิมล สะท้อนให้เห็นความเพิกเฉยระดับสูงขึ้นไปอีก สำหรับนักซิ่ง

มอเตอร์ไซด์ เพราะแม้มีการรณรงค์อยู่ตรงหน้ารวมทั้งเขาก็สนใจผู้หญิงผู้รณรงค์ด้วย เขายัง “กระด้าง” ในจิตถึงระดับที่ขับรถชนเธอตายได้ การสำนึกภายหลัง จนยอมจับกุมคุมขังจึงเป็นผลลัพธ์ที่ไม่จคิดมีชีวิตใครได้ เหนือยิ่งกว่านั้นบางครั้งปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมของเราไม่ใช่เพราะผู้กระทำ และผู้ถูกกระทำเท่านั้น หากแต่เพราะมีผู้เพิกเฉยมีนชาต่อปัญหา เข้าข่ายว่า “ธุระไม่ใช่” ก็ถนฐารัตน์ เส็งสุ้น สะท้อนความตายของนักศึกษาปีสุดท้าย คนหนึ่งเอาไว้ใน “น้ำตาที่ไหลลงอาบแก้ม” เพราะไม่มีใครช่วยเธอ คนที่อยู่รอบตัวเธอล้วนแต่เป็นผู้ร้ายร่วมกระทำต่อเธอโดยไร้สำนึกมนุษยธรรม

②

ภาพประกอบเรื่อง

- ① ใครกัน วาดโดย คุณลักษณะ กมลทกาทัย ② มรสุมกลุ่มควีน และ ③ น้ำตาที่ไหลลงอาบแก้ม วาดโดย สุตปิติ กัปเป็ง

เรื่องสั้น 19 เรื่องในรวมเล่มนี้ ทำให้เห็นความหมายโดยรวมของคำว่า “จิตอาสา” ทำให้รู้ว่า ที่มาของคำนี้มีได้อยู่ห่างไกล หากแต่เกิดมาจากในเนื้อในตัวของมนุษย์ เขาวชนที่เข้าร่วมโครงการ ล้วนเรียนรู้และเข้าใจแล้ว เพียงแต่เขายังไม่สามารถสื่อสารด้วยภาษาออกมาได้เต็มร้อยดังที่ใจต้องการ ผลงาน 15 ชิ้นในที่นี้ และของวิทยากรพี่เลี้ยงอีก 4 ชิ้น จึงเป็นตัวแทนของจิตอาสาทั้งมวล ด้วยความหวังว่า จะส่งผลสะท้อนต่อผู้คนที่ทั้งหลาย เพื่อการก้าวไปสู่สังคมแห่งจิตสำนึกงดงามสมใจ

ทั้งหมดนี้จะหาอ่านได้ในหนังสือรวมเรื่องสั้น “ปิ่น” โดยมีวางแผงขายครั้งแรกในเดือนตุลาคมนี้ ที่ร้านหนังสือชั้นนำทั่วประเทศ ซึ่งผู้ที่สนใจสามารถสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ 02-612-6996-7 ต่อ 102

เมื่อเยาวชน ผู้ไร้ราก ตามหาราก ของตัวเอง

จากหนังสือในโครงการภาพยนตร์เพื่อ
การเปลี่ยนแปลงเรื่อง **“วังพิกุล”** จ.สุโขทัย
ในปีที่แล้ว วันนี้ **พีสิบ-บุญส่ง นาคภู**
ผู้รับผิดชอบโครงการและผู้สร้างภาพยนตร์
เพื่อการเปลี่ยนแปลง บอกว่าในปีนี้จะม
หนังสือเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น
ถึง 10 เรื่อง...

....ภายใต้โครงการภาพยนตร์สั้น 10 ฉากวังพิกุล
(วังพิกุลเฟส 2) ได้ต่อยอดเจาะลึกเข้าไปอีก เพื่อดึงชาวบ้าน
มาเกี่ยวข้อง อย่างกว้างขวางกว่าเดิม ด้วยการทำให้เป็น
“ภาพยนตร์สั้น 10 เรื่อง 10 สถานที่ 10 ประเด็นสำคัญ”
ทุกเรื่องเกี่ยวข้องกับมิติของชุมชนวังพิกุลใน
หลากหลายแง่มุม เช่น อาหารการกิน เสื้อผ้า เพลงพื้นบ้าน
ข้าวของเครื่องใช้ การเกษตร การศึกษา วัด บ้าน วิถีชีวิต
สายน้ำ ตลาดนัด เป็นต้น แต่เมื่อรวมกันก็จะมองเห็นวังพิกุล
อย่างชัดเจน โดยแต่ละเรื่องจะยาวประมาณ 7-15 นาที
แล้วแต่รายละเอียดของเรื่องราว สั้นบ้าง ยาวบ้าง แต่เมื่อ
รวมกันจะยาวประมาณ 75-85 นาที โดยรายละเอียดที่
ทำให้ผู้ชมฉกฉวย วิเคราะห์ ใคร่ครวญ และมองเห็นปัญหา
สาเหตุ ทางแก้ และความดีงามของประเด็นนั้น
โดยจะเล่าด้วยกลวิธีทางภาพยนตร์ที่แยบคาย ดูสนุก และ
คาดเดาไม่ได้ สุดท้าย ก็จะจบแบบทิ้งให้ผู้ชมได้ขบคิด
และเสวนากันต่อไป

พีสิบ-บุญส่ง นาคภู

หลังจากประชุมร่วมกับแกนนำชาวบ้านและได้ข้อมูลพื้นฐาน แนวทางมาแล้วระดับหนึ่งโครงการภาพยนตร์เพื่อการเปลี่ยนแปลงเรื่อง “10 ฉากวังพิกุล” ก็เดินทางกิจกรรมคัดเลือกเยาวชนในโรงเรียนประจำชุมชน “โรงเรียนบ้านวังพิกุล” มา 7-8 คน เพื่อดำเนินการสืบค้นชุมชนหาข้อมูล 10 ประเด็นสำคัญของศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาดั้งเดิมของชุมชนอย่างละเอียด ด้วยการนำทีมของนายไกรสร นาคภู พระเอกภาพยนตร์เรื่อง “วังพิกุล” เฟส 1

การสืบค้นชุมชนเพื่อหาข้อมูลเริ่มต้น ตั้งแต่วันที่ 24 สิงหาคม 2556 โดยไล่ไปทีละหัวข้อ ทีละประเด็น ตั้งแต่อาหารพื้นบ้าน บ้านเก่า เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม วิธีการทำเกษตร ผักพื้นบ้าน พันธุ์ข้าวดั้งเดิม เพลงดั้งเดิม วัด โรงเรียน และ ความเปลี่ยนแปลง เยาวชนต้องตระเวนไปทั่วชุมชนทำการสืบค้นข้อมูลกันอย่างสนุกสนาน วันเวลาที่ทำการสืบค้น คือ หลังเลิกเรียน และวันเสาร์-อาทิตย์ “ไกรสร” ตามประกบและถ่ายภาพ ถ้าจู่ๆ ก็มีเด็กๆ 7-8 คนเดินมาเป็นกลุ่ม แวะถามไถ่คนเฒ่าคนแก่เรื่องในอดีต ก็ยกยอให้แน่ใจได้เลยว่า พวกเขา กำลังตามหารากเหง้าตัวเองอยู่

ในช่วงแรกๆ แม้พี่สิป-บุญส่ง นาคภู จะพยายามอธิบายอย่างละเอียดแล้วว่า แต่ละประเด็นต้องสืบค้นไปอย่างไรบ้าง เด็กๆ ก็ยังมีขี้ใจ อยู่ มีการโทรหาเรื่อยๆ เมื่อดูจากเอกสารข้อมูลที่ส่งมาให้เป็นระยะ ก็พบว่า เด็กๆ เริ่มเข้าใจและทำเองได้แล้ว เมื่อถามกลับไปว่า เป็นอย่างไร เริ่มมองเห็นเรื่องราวในภาพยนตร์กันหรือยัง? เด็กหลายคนบอกว่า เริ่มๆ แล้ว แต่ยังไม่ชัดเจนนัก ก็จะชัดเจนได้อย่างไรละ! การเล่าเรื่องเป็นภาพยนตร์นั้นมันยากและลึกซึ้งมาก มันต้องอาศัยความเข้าใจและเชิงชั้นสูงเกินกว่าเด็กๆ มัธยมชั้นปีที่ 1 และ 2 จะเข้าใจได้ แม้กระทั่งพี่สิปเอง ตอนนี้ก็ยังมีขี้ใจ อยู่ ยังคิดไม่ออกนักว่า เรื่องราวในภาพยนตร์จะออกมาเป็นอย่างไร เขาเป็นว่า คงต้องรอหลังจากการสืบค้นข้อมูลของเด็กๆ เสร็จจลึ้นนั้นทีเดียว

การสืบค้นยังคงดำเนินต่อไปอย่างต่อเนื่อง จากวันเป็นสองวันสามวัน จนกระทั่งล่าสุด ก็ปาเข้าไปครึ่งเดือนตามที่ได้วางแผนไว้ และข้อมูลก็ได้มามากพอ แม้จะไม่ละเอียดลึกซึ้งอะไรมากนัก คงต้องลงพื้นที่สืบค้นต่ออีกสักอาทิตย์ ก่อนจะนั่งลงเขียนบทภาพยนตร์ต่อไป

แต่บอกตรงๆ กิจกรรมนี้ทำให้เยาวชนเหล่านี้ได้เรียนรู้ และทำความเข้าใจจักกับรากเหง้าและภูมิปัญญาปู่ย่าตายายของตัวเอง และน่าจะส่งผลสั้นสะท้อนต่อทัศนคติของเยาวชนที่มีต่อชุมชนและวัฒนธรรมดั้งเดิมที่กำลังสูญหายไปบ้างไม่มากก็น้อย และนั่นก็มองเห็นทางสว่างบ้างแล้วสำหรับ

“ภาพยนตร์สั้น 10 เรื่อง 10 สถานที่ 10 ประเด็นสำคัญ” ที่จะเกิดขึ้นในปีี้ แต่จะออกมาใสๆ ซื่อๆ ตามประสาเด็กๆ อย่างไรเร็วๆนี้ ได้ชมกันแน่นอน

..เยาวชนได้รู้จักกับรากเหง้า และภูมิปัญญาปู่ย่าตายาย ของตัวเอง และน่าจะส่งผล สั้นสะท้อนต่อทัศนคติ ของเยาวชนที่มีต่อชุมชนและ วัฒนธรรมดั้งเดิม ที่กำลังสูญหายไป..

กายากรุ่น 2 ที่ บางหลวง

ส่งต่อความสุข | เรื่อง : สมุทรอักษร

ศิลปวัฒนธรรมคือรากเหง้าของชีวิตของบรรพบุรุษ เมื่อเวลาแปรเปลี่ยนคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมชุมชนบางอย่างถูกละเลย ถูกทอดทิ้งมานาน แต่วันนี้ที่ ตำบลบางหลวง อ.บางเลน จ.นครปฐม ศิลปวัฒนธรรม อย่างดนตรีจีนโบราณ กลองยาว หนังตะลุง การขับร้องเพลงลูกทุ่ง ได้กลับคืนสู่บางหลวงอีกครั้ง ด้วยเด็กและเยาวชน

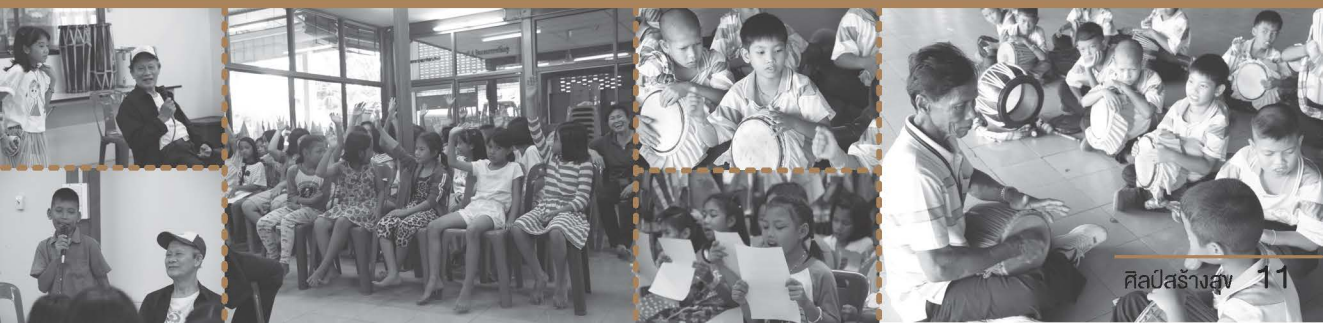
นายสมศักดิ์ อยู่มาก ประธานศูนย์ศิลปวัฒนธรรมชุมชนบางหลวง ผู้ซึ่งเห็นความสำคัญของศิลปวัฒนธรรมชุมชนได้ร่วมมือกับ สมาพันธ์ศิลปิน และ สมัชชาศิลปิน โดยการสนับสนุนของ แผนงานสื่อศิลปวัฒนธรรมสร้างเสริมสุขภาพ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ สสส. ได้คิดริเริ่มฟื้นศิลปวัฒนธรรมดังกล่าวกลับมาอีกครั้ง ผ่านกิจกรรมที่ดีที่ได้ทำร่วมกับ สสส. อย่างดนตรีจีน ซึ่งดนตรีจีนที่นี่ เป็นดนตรีจีนโบราณที่มีเหลืออยู่เพียงแห่งเดียวคือตำบลบางหลวง ถึงแม้จะมีการเปลี่ยนถ่ายจากรุ่นสู่รุ่น จนย่างเข้าสู่รุ่นที่ 4 หลังจากเวลาผ่านไปกว่า 100 ปี ทำให้ดนตรีจีนบางหลวงร่วงโรยไปตามลำดับ กลองยาวซึ่งเคยเล่นกันในระดับท้องถิ่นนานๆ จะมีงานสักครั้งหนึ่ง ทำให้กลองยาวเสื่อมความนิยมลงไป หนังตะลุงก็เช่นกันที่รู้กันดีอยู่ว่ามีถิ่นฐานอยู่ทางภาคใต้

แต่ทำไมถึงเล่นกันที่บางหลวง เหตุเพราะท่านเจ้าอาวาสวัดบางหลวงซึ่งมรณภาพไปแล้ว เป็นผู้มิได้ใจรักหนังตะลุงได้พูดก่อนถึงแก่กรรมภาพว่าขอให้ให้นำหนังตะลุงมาเชิดสักครั้ง นายเคียง ดืออยู่ ลูกศิษย์ของท่านผู้ที่ไปร่ำเรียนวิชาหนังตะลุงจนแตกฉานได้กลับมาเชิดหนังตะลุงในงานศพ หลังจากนั้นก็นำหนังตะลุงบ้างเกือบจะสูญพันธุ์ไป จึงได้ริเริ่มฟื้นหนังตะลุงขึ้นมาอีกครั้ง จนปัจจุบันหนังตะลุงได้เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมบางหลวงไปแล้ว การขับร้องเพลงลูกทุ่งเป็นหนึ่งในเรื่องที่เกิดขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือในการสานสัมพันธ์คนบางหลวงไว้ด้วยกัน ...

จากการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความก้าวหน้าทำให้คณะทำงานของชุมชนบางหลวงเห็นพ้องต้องกันว่าจะต้องสืบสานงานศิลปชุมชนไปสู่เยาวชนต่อไปเพื่อการสืบทอดวัฒนธรรมที่ดีให้คงอยู่เพื่อลูกหลานชาวบางหลวงไว้ต่อไป อาจารย์ไพจิตร ศุภวาริ พร้อมด้วยคณะ

จึงลงมาเพื่อการสอนร้องเพลงและตีกลองยาว ทั้งยังชวนประชาชนชาวบ้านในแต่ละสาขาข้างต้น มาสอนเทคนิควิธีการที่ถูกต้องให้กับเด็กและเยาวชน

ทั้งนี้ อาจารย์ไพจิตร ศุภวาริ บอกว่าการนำวิถีชีวิต วัฒนธรรมประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาบูรณาการสอนให้กับเด็กๆ ที่เกิดขึ้นนี้จะช่วยขัดเกลาเยาวชนให้คิดดี เป็นคนดี สำนึกรักบ้านเกิด ได้เรียนรู้วัฒนธรรมที่ถูกต้อง นอกจากจะช่วยรักษาไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรมชุมชนและพัฒนาให้ยั่งยืนแล้วยังจะช่วยพัฒนาบ้านเกิดของตนเองให้เจริญก้าวหน้าอย่างถูกวิธีการสืบไปด้วย ไม่เพียงแต่จะรักษาของที่บรรพบุรุษสร้างไว้ให้คงอยู่ยังสามารถสร้างสำนึกรักบ้านเกิดให้กับเยาวชนรุ่นหลังไปได้ด้วยใจ... โดยเร็วๆ นี้เด็กเหล่านี้จะออกมาสร้างความสุขและแสดงให้เห็นว่าเด็กตัวเล็กๆ ก็สืบทอดวัฒนธรรมให้ยั่งยืนได้... ต้องจับตามอง!

ถ้าหากจะกล่าวถึงกวีผู้มีชื่อเสียงและเป็นที่ยก
กันอย่างแพร่หลายในสมัยรัตนโกสินทร์
ก็เห็นจะไม่พ้น พระสุนทรโวหารภู่ หรือที่เรารู้จักกัน
ในนามของ สุนทรภู่ ศรีภักวีเอกแห่งแผ่นดินสยาม
ผู้เป็นอีกหนึ่งบุคคลสำคัญที่จรโลงตัวอักษรร้อยรส
เป็นความบันเทิงแห่งโลกวรรณกรรม
อันเป็นเอกลักษณ์หาท่านใดเปรียบได้ยาก

ตามรอยสุนทรภู่

...แม้กาลเวลาจะผ่านไปถึง 2 ศตวรรษแล้ว...

แต่กวีเอกของโลก ก็ยังคงเป็นที่จดจำ กล่าวขานถึงและ
ถูกนำนิทาน สุภาษิต บทาเห่กล่อม นิราศ กาพย์ เสภา
เพลงยาว และบทละครออกมาสาธิตให้ประชาชนได้รับรู้
อย่างถูกต้อง และร่วมกันแพร่หลาย เพราะผลงานของ
ท่านมีคุณค่า ให้แง่คิด คติธรรม สั่งสอนด้วยสำนวน
โวหารเฉียบคม อ่านง่าย เข้าใจง่าย ไม่มีคำว่าล้าสมัย

เฉกเช่นเดียวกับกับโครงการตามรอยสุนทรภู่
ที่ต้องการให้เด็กและเยาวชนที่เกิดในเมืองแกลงไม่หลง
ลืมกวีเอกของโลกไปจึงได้จัดสอนและให้ความรู้กับเด็กๆ
เกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ผ่านทั้งการแสดงละคร การบอก
กล่าว และดนตรี โดยนางหทัยรัตน์ ศักดิ์กมลทรัพย์
ผู้รับผิดชอบและดูแลโครงการ บอกว่า เพื่อเป็นการ
สืบสาน สืบทอด และให้เด็กเยาวชนเรียนรู้และจดจำ
ผลงาน ประวัติของสุนทรภู่ ได้ง่ายๆ จึงนำวรรณคดี
พระอภัยมณี มาสอนให้เด็กๆ ที่โรงเรียนสุนทรภู่พิทย
อ.แกลง จ.ระยอง ได้เรียนรู้ผ่านเพลงพื้นบ้านและการ
ละเล่นพื้นบ้าน และด้วยเด็กเหล่านี้เป็นลูกหลาน

คนเมืองแกลงเมืองต้นกำเนิดของสุนทรภู่ จึงพัฒนาให้มี
มรดกเทศกน้อยตามสถานที่สำคัญและเป็นประวัติศาสตร์
ที่น่าสนใจในเมืองแกลงด้วย เพื่อให้เยาวชนได้เป็นสื่อใน
การบอกกล่าว แนะนำนักท่องเที่ยวผู้ถึงข้อมูลที่แท้จริง
ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ซึ่งคาดว่านี่จะเป็น
อีกทางหนึ่งที่จะทำให้สังคมได้รับรู้และชื่นชมเหมือนที่
เขาได้ชื่นชมและภาคภูมิใจ

และเพื่อสร้างสีสัน สร้างความคึกคัก สนุกสนาน
จึงได้มีการฝึกสอน กลองยาวชาวสวนเงาะทุเรียน
เพิ่มด้วย หลังจากเรียนรู้แล้วในวันเยาวชนแห่งชาติที่
ผ่านมาได้อย่างน่าอัศจรรย์ใจมาก ซึ่งเด็กและเยาวชนที่
เข้าร่วมโครงการต่างบอกเป็นเสียงเดียวกันว่า พวกตน
รู้สึกประทับใจที่ได้มีโอกาสได้เรียนรู้ถึงเรื่องราวของกวี
เอกของโลกผู้ซึ่งเคยอยู่ที่เมืองแกลงเช่นเดียวกับตน
และสัญญาว่าจะถ่ายทอดและบอกต่อเรื่องราวของท่าน
ไปให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้...

นี่จึงเป็นการแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยของเรา
ไม่สิ้นคนดี คนเก่ง ที่มากด้วยความสามารถไปจริง ๆ

น้องโหน่ง

“รตโงลาน” ของเล่นจากภูมิปัญญาไทยเบ็ง

นายวิเชียร ยอดสลุง

น้องตาล

น้องไอซ์

ถ้าพูดถึง “รตโงลาน” ของเล่นในวัยเด็ก ใครหลายคนอาจจะจินตนาการถึงรถของเล่นคันเล็ก มีลายยื่นออกมาไขว่เพื่อให้ฟันเฟืองข้างในทำงาน และล้อรถวิ่งได้ แต่จะจริงได้ไกลไกลแค่ไหนนั้นขึ้นอยู่กับจำนวนครั้งที่โงลานว่าจะมากหรือน้อย เพราะยิ่งหมุนมากเท่าไร รถก็เล่นได้ไกลมากเท่านั้น...

เช่นเดียวกับที่หมู่บ้านไทยเบ็ง ต.โคกสลุง อ.พัฒนานิคม จ.ลพบุรี “รตโงลาน” ก็เป็นของเล่นที่นิยมทำเล่นกันเองมาตั้งแต่สมัยปู่ย่าตายาย ขั้นตอนก็ไม่ยุ่งยากเหมาะกับเด็กทุกเพศทุกวัย นายวิเชียร ยอดสลุง ประชาชนชาวบ้านที่ทำรตโงลานจากแกนด้ายเล่นมาตั้งแต่สมัยเด็กๆ บอกว่า อุปกรณ์การทำที่หาได้ภายในบ้าน ได้แก่ เทียนไข ลวด หลอดด้ายพลาสติกเหลือใช้ คีม มีด ไม้ขนาดเล็ก วิธีการทำเริ่มจากนำคีมมาตัดลวดเป็น 2 ขนาด ขนาดสั้นและขนาดยาว โดยขนาดสั้นกะขนาดให้พอดีกับแกนกลางของหลอดด้าย ส่วนขนาดยาวประมาณกะขนาดความยาว หลังจากงอให้ทั้งสองด้านเท่ากันแล้วให้ยาวกว่าแกนหลอดด้าย และสามารถจับได้ถนัดมือ จากนั้นนำยางวง 2 เส้น ใส่ลงในลวดเส้นยาว นำลวดเส้นเล็กมาเกี่ยวกับยางวงอีกด้านหนึ่งให้ เป็นปมรั้งไม่ให้อายวงหลุดจากลวดเส้นเล็ก ตามด้วยนำลวดยาวร้อยใส่แกนหลอดด้าย โดยให้ด้านที่มีลวดเส้นเล็กยึดกับหลอดด้ายอีกด้านหนึ่งไว้ นำมีดมาตัดเทียนไขให้มีขนาดไม่ยาวกว่าเส้นผ่านศูนย์กลางของหลอดด้าย ดึงลวดด้านยาวให้เห็นยางวงที่ผ่านแกนลวด จากนั้นนำเทียนไขที่ตัดใส่ระหว่างยางวงทั้ง 2 เส้น เพื่อขัดยางวงไม่ให้ติดกลับไปอีกด้านหนึ่ง นำไม้ที่เตรียมไว้ใส่แทนที่ลวดเส้นยาวแล้วดึงลวดเส้นยาวออก แค่นี้ก็ขั้นตอนก็ได้รตโงลานทำเองตามแบบฉบับไทยเบ็งไว้เล่นที่บ้านแล้ว

ส่วนวิธีการเล่นนั้นให้หมุนแกนด้ายหลายๆ รอบ แล้ววางลงกับพื้นเรียบ แกนด้ายจะหมุนไปเหมือนล้อรถที่กำลังวิ่งอยู่บนถนน ส่วนจะช้าหรือเร็วนั้นขึ้นอยู่กับความสมดุลของอุปกรณ์ทุกชิ้นที่นำมาประกอบกัน จะเล่นเดี่ยวหรือชวนเพื่อนๆ มาจับกลุ่มเล่นก็สนุกได้ไม่แพ้กัน พอเด็กๆ รวมตัวกันหลายๆคนก็จะนำรตโงลานที่ตัวเองประดิษฐ์มาแข่งกันซึ่งนั่นก็ขึ้นอยู่กับฝีมือการประดิษฐ์ของแต่ละคน บางคนก็ประดิษฐ์มาแล้วรถวิ่งไม่ได้ก็มี ของเล่นชนิดนี้ต้องฝึกทำบ่อยๆ จะได้รู้ว่าแบบไหนถึงจะวิ่งได้ไกล

งานนี้การันตีความสนุกจากน้องโหน่ง เด็กชายอนุวัณณ์ ปัสสูง อายุ 6 ปี ที่จูงมือพี่สาวน้องตาล เด็กหญิงวันวิริย์ ปัสสูง มาประดิษฐ์รตโงลานใช้เล่นกัน โดยเด็กทั้งสองพูดเป็นเสียงเดียวกันว่า มารู้จักและทดลองประดิษฐ์รตโงลานเป็นครั้งแรก รู้สึกสนุกและจะกลับไปทำเล่นกับเพื่อนๆ อีก เช่นเดียวกับน้องไอซ์ เด็กหญิงจากรุวรรณ จันท์ อายุ 9 ขวบ ที่บอกว่า รตโงลานแกนด้ายนี้เล่นสนุกดี ที่สำคัญไม่ต้องเสียเงินแพงๆ ไปซื้อด้วย อยากให้ลองทำเล่นกันดู!!

นี่คือ ภูมิปัญญาไทยที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ไว้จริงๆ ใครมีอุปกรณ์อยู่ ลองทำเล่นกันดูนะ รับรองสนุกไม่แพ้ของเล่นราคาแพงๆ เลยจ้ะ!!

คนศิลปสร้างสุข

หลังจากที่หลายๆ โครงการที่อยู่ภายใต้การสนับสนุนของ
แผนงานสื่อศิลปวัฒนธรรมสร้างเสริมสุขภาพ สสส. ได้เริ่มทำกระบวนการและจัดกิจกรรมไปบ้างแล้วนั้น
วันนี้ “คนศิลปสร้างสุข” ได้เก็บตกบรรยากาศกิจกรรมที่เกิดขึ้นมาฝาก เริ่มที่....

ธรรมนำสุข จ.เลย

เมื่อต้นเดือนกันยายน ที่ผ่านมา โครงการศิลปธรรมนำสุข นำโดยกลุ่มกิจกรรมเพื่อเด็กและเยาวชน “หน่อไม้หวาน” ได้จัดกิจกรรมเปิดพื้นที่สร้างความร่วมมือเพื่อพัฒนากระบวนการทำงานในพื้นที่ อันจะนำไปสู่แนวทางการพัฒนาสุขภาพในชุมชน.. ที่ศาลาการเปรียญวัดโพนงาม บ้านติดตอ ตำบลนาอาน อ.เมืองเลย จ.เลย โดยกิจกรรมนี้ผู้เข้าร่วมมากมาย อาทิ ชมรมผู้สูงอายุ บ้านติดตอ, กลุ่มเยาวชนเด็กรักดี, ชมรมสื่อเสรีเลย ...ซึ่งรูปแบบและเนื้อหาของกิจกรรมได้เน้นการแสดงความคิดเห็นในหัวข้อต่างๆ ที่อยากจะทำเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ซึ่งครั้งนี้จะนำไปสู่การต่อยอดกิจกรรมที่กำลังจะเกิดขึ้น อย่าง “เวทีพัฒนาศักยภาพและเสริมสร้างศิลป์-ธรรมนำสุข” ลีกรักเหง้า ผู้เฒ่าเล่าเรื่องสุข ซึ่งจะเป็นกิจกรรมเพื่อขยายเครือข่ายกลุ่มเป้าหมายเยาวชนชุมชนใกล้เคียงให้เข้าร่วมด้วย

ดนตรีพื้นบ้านอาโยศิลป์ จ.จันทบุรี

อาโยศิลป์ เป็นศิลปะการแสดงดนตรี ประกอบการทำร้ายรำ และขับร้องภาษาเขมร ประกอบด้วย ชิม จะเข้ ซอฮู้ ซอด้วง ระนาด กลอง ฉิ่ง กรับ พร้อมขับร้องโต้ตอบชายหญิงด้วยภาษาถิ่น(เขมร) เด็กและเยาวชนจะแต่งชุดการแสดงประกอบทำเดินอันอ่อนช้อยงดงามตามจังหวะเพลง ...โครงการอาโยศิลป์ ดนตรีบูรณาการ ศิลปชุมชน จ.จันทบุรี เห็นความสำคัญของศิลปะชนิดนี้จึงได้ทำการฝึกอบรมศิลปะการแสดงพื้นบ้านอาโยศิลป์ การแสดงพื้นบ้านที่มีอัตลักษณ์ของท้องถิ่นให้กับนักเรียนในโรงเรียนบ้านแปลง, โรงเรียนหนองตาคงพิทยาคาร และยังได้ไปร่วมแสดงในงานที่เกิดขึ้นในชุมชนด้วย ทั้งนี้เพื่อเสริมสร้างศิลปินและครูภูมิปัญญาท้องถิ่น ชุมชนเกิดความภาคภูมิใจ และมีกำลังใจในการถ่ายทอดความรู้สื่อศิลปะพื้นบ้านสืบต่อไป ซึ่งนั้นสัมผัสได้ถึงความสุขที่เป็นพลังสำคัญคอยช่วยเหลือหนุนเสริม สร้างค่านิยมและความเป็นเจ้าของวัฒนธรรมท้องถิ่นสืบต่อไป

หมอลำหุ่น คณะ "เด็กเทวดา" จ.มหาสารคาม

เมื่อวันเยาวชนที่ผ่านมา หมอลำหุ่น คณะ "เด็กเทวดา" ภายใต้โครงการสืบสานหมอลำพื้นบ้าน ร่วมสร้างเยาวชน ดำรง สืบ ถิ่น ถิ่น อนุรักษ์ ของพื้นที่ อ.นาหวาด จ.มหาสารคาม ได้ร่วม แสดงเผยแพร่หมอลำพื้นบ้าน ในงานวันเยาวชนแห่งชาติจังหวัด มหาสารคาม โดยการแสดงดังกล่าวเน้นประเด็นเรื่องคุณธรรม ถ่ายทอดภูมิปัญญากับศิลปินพื้นบ้านและศิลปินร่วมสมัย เพื่อผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกแก่เยาวชนต่อไป

ศิลปินน้อย แห่ง "จรัล มิ่วเซียม" กรุงเทพมหานคร

เพื่งสร้างความประทับใจ ความตื่นตันทึ่ง และความอบอุ่นใจ เสร็จไปไม่นาน กับ โครงการ "จรัล มิ่วเซียม" เฟส 2 ที่คราวนี้ได้ เตี่ย นายมานิต อึ้งวงศ์ อดีตผู้จัดการสวนตัวของคุณจรัล มโนเพชร มาเป็นผู้รับผิดชอบโครงการ คอยดูแลและให้ความรู้กับน้องๆ เยาวชนศิลปินน้อยที่มีใจรักในคุณจรัล มโนเพชร กว่า 16 คน โดยทุกคนที่เข้าร่วมกิจกรรมนั้นจะได้ต่อยอดองค์ความรู้ทางด้าน ศิลปวัฒนธรรมล้านนา ผ่าน ผลงานคุณจรัล มโนเพชร, ตอกย้ำ ความสวยงามของวัฒนธรรมพื้นบ้าน ให้นิยเยาวอย่างต่อเนื่อง ด้วยการปลูกฝังจิตสำนึกในการดูแล ศิลปะพื้นบ้านล้านนา สร้าง องค์กรความรู้ ผ่านนักวิชาการ ในทุกแขนงที่เกี่ยวข้องกับงานศิลปะ- วัฒนธรรมให้กับเด็กรุ่นหลัง เป็นการสืบสานวัฒนธรรมพื้นบ้าน โดยมีเป้าหมายในการเปลี่ยนแปลง วิถีคิด วิถีดำรงชีวิต ในชุมชน เพื่อการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น

หนังประโมทัยทะลุจอ ในแบบฉบับ ของหมอลำหุ่น คณะ "เด็กเทวดา"

เมื่อต้นเดือน ตุลาคมที่ผ่านมา น้องหมอลำหุ่น คณะ "เด็กเทวดา" บ้านหนองโนใต้ อ.นาหวาด จ.มหาสารคาม เริ่มทดลอง รับบทเรื่อง "พระแก้วทักกับพระเจ้าอชาตศัตรู" โดยมีตัวแทน เยาวชนจากโรงเรียนมัธยมดงยาง และโรงเรียนดงบังพิสัยนวการ นุสรณ์เข้าร่วมด้วย ในโครงการฯ นี้กลุ่ม "ออมทอง" วางเป้าหมาย การพัฒนาเยาวชน สังคมสุขภาวะ ด้วยการนำ หมอลำพื้นบ้าน หุ่นกระต๊ပ် และ หนังประโมทัยอีสาน มาเป็นเครื่องมือหลักใน การสืบสานสื่อศิลปวัฒนธรรมชุมชน และสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรมให้เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งมีศิลปินพื้นบ้าน พ่อทองจันทร์ ปลายสวน พ่อบัวบาน(หมอลำทำนองขอนแก่นจากบ้านโคกสูง) กลุ่มแม่บ้านหนองโนใต้ และผู้ที่เกี่ยวข้อง มาสนับสนุนและ ถ่ายทอดภูมิปัญญาพื้นบ้านสู่ลูกหลานนาหวาด จ.มหาสารคาม ใน โครงการ (หมอลำหุ่น) สืบสานหมอลำพื้นบ้าน ร่วมสร้างเยาวชนฯ สนับสนุนโดย แผนงานสื่อศิลปวัฒนธรรมสร้างเสริมสุขภาพ สสส.

นี่เป็นเพียงกิจกรรมส่วนหนึ่งเท่านั้นที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2556 นี้ ซึ่งสามารถดูกิจกรรมย้อนหลังทั้งหมดได้ที่ www.artculture4health.com

วันที่	กิจกรรม	สถานที่
3 ต.ค. 56	การฝึกทักษะเยาวชน สร้างต้นแบบแกนนำศิลปะชุมชน โดยโครงการ อัตลักษณ์ไทยศิลปะพื้นบ้านไทย	ร.ร.ศิลาจารย์พัฒนา ช. 21 ต.ประชาราษฎร์ สาย 1 วงศ์สว่าง กทม.
4-6 ต.ค. 56	กิจกรรม "ค่ายจุดประกายฝัน" โดยโครงการ สร้างแกนนำศิลปินชุมชน สู่อุตสาหกรรมสร้างสรรค์ พื้นที่สร้างสุข	มะหะบังโอมสเตย์ ต.คลองประสงค์ อ.เมือง จ.กระบี่
5 ต.ค. 56	การประชุมภาคีเครือข่ายสื่อศิลปวัฒนธรรมชุมชนภาคกลาง ครั้งที่ 2 ปี 2556 โดย แผนงานสื่อศิลปวัฒนธรรมสร้างเสริมสุขภาพ ร่วมกับ ภาคีเครือข่ายภาคกลาง	ชุมชนตลาดบางหลวง รศ. ๑๒๒ กทม.
5 ต.ค. 56	กิจกรรมสานสายใยเสียงดนตรีพื้นบ้านของเฮา เรื่อง เทคนิคการบรรเลงสล้อ ครั้งที่ 3 โดยโครงการ อักถินเกิดสามวิถีฮือต๋อยเดิมศิลปวัฒนธรรม	ศูนย์สายคำ ร.ร. ชุมชนบ้านบวกครกน้อย ต.หนองป่าครั่ง จ.เชียงใหม่
6 ต.ค. 56	กิจกรรม สวน สุข ศิลป์ : ศิลป์ ใน สวน " ร้อง เล่น เต้นกลางฝน " โดยโครงการ ชุมชนคนสร้างเมือง	สวนเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา กทม.
6 ต.ค. 56	กิจกรรมนำเสนอ Rough Cut ของเยาวชนที่ได้รับทุนการผลิต โดยโครงการ อย่ายปล่อยให้เด็กอ้วน	ห้อง Briefing Room อาคาร A ThaiPBS กทม.
9-13 ต.ค. 56	พหุมุม "หนังสือเก่าที่มีค่า ด้วย DIY จาก สสส. ในงาน Book for Sharing at Siam โดย แผนงานสื่อศิลปวัฒนธรรมสร้างเสริมสุขภาพ	แกรนด์ฮอลล์ ชั้น 1 สยามดิสคัฟเวอรี กทม.
10 ต.ค. 56	งานแถลงข่าว เปิดตัวโครงการงาน Book for Sharing at Siam	แกรนด์ฮอลล์ ชั้น 1 สยามดิสคัฟเวอรี กทม.
12-13 ต.ค. 56	เวที "เสริมสร้างศิลปะ-ธรรมนำสุข" "ลมหายใจภาพชีวิต-จิตวิญญาณของชุมชน" โดย โครงการศิลปะ-ธรรมนำสุข	บ้านรักตะวัน บ้านติดตอ จ.เลย
12-13 ต.ค. 56	การสัมมนา เรื่อง "แนวทางการจัดตั้งศูนย์เครือข่ายมหรสพ และการละเล่นพื้นบ้านเพื่อสุขภาวะชุมชน" โดยโครงการ ศูนย์เครือข่ายมหรสพและการละเล่นพื้นบ้านเพื่อสุขภาวะชุมชน จ.เพชรบุรี ระยะที่ 2	สถาบันวิจัยและส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มรท.เพชรบุรี
13-14 ต.ค. 56	การอบรม เยาวชนนักพัฒนา ค่ายที่ 1 : Who am I? ฉันคือใคร ? โดยโครงการ การจัดการเรียนรู้ฐานชุมชนตำบลโคกสูง จังหวัดลพบุรี ปี 2	พิพิธภัณฑ์ไทยเน็ท โคนสูง จ.ลพบุรี
16 ต.ค. 56	นิทรรศการแสดงผลงานและประกาศผลมอบรางวัล โดยโครงการประกวดคลิปโฆษณาออนไลน์ "อย่ายปล่อยให้เด็กอ้วน"	Reception Hall B ชั้น 8 Central World กทม.
16-27 ต.ค. 56	บูธนิทรรศการหนังสือ "บ้าน" เรื่องสั้นจิตอาสา ในงานมหกรรมหนังสือระดับชาติ ครั้งที่ 18 โดยโครงการ นักผลิตสื่อและสื่อสารสุขภาวะรุ่นใหม่ (ป๊องส์เด็กเฮ้ว)	บูธ X09 โซน Main Forye ศูนย์สิริกิติ์ กทม.
19 ต.ค. 56	เวทีเสวนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้สืบสานพื้นฟูศิลปวัฒนธรรมโต-มัง โดยโครงการ สืบสานศิลปวัฒนธรรมล้านนา เมืองสามหมอก	อาคารดงรัก วิทยาลัยชุมชน จ.แม่ฮ่องสอน
23 ต.ค. 56	เวทีเสวนา และแถลงข่าวเปิดตัวหนังสือ "บ้าน" ในงานมหกรรมหนังสือระดับชาติ ครั้งที่ 18 โดยโครงการ นักผลิตสื่อและสื่อสารสุขภาวะรุ่นใหม่ (ป๊องส์เด็กเฮ้ว)	Meeting Room 4 ศูนย์สิริกิติ์ กทม.
25-27 ต.ค. 56	กิจกรรมโครงการ "สำนึกรักท้องถิ่น แผ่นดินคนกับควาย" โดย เครือข่ายศิลปินภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร่วมกับ อำเภอโคกโพธิ์ชัย จ.ขอนแก่น	ที่ว่าการอำเภอโคกโพธิ์ชัย จ.ขอนแก่น
31 ต.ค. 56	การฝึกทักษะเยาวชน สร้างต้นแบบแกนนำศิลปะชุมชน โดยโครงการ อัตลักษณ์ไทยศิลปะพื้นบ้านไทย	ร.ร.ศิลาจารย์พัฒนา กทม.
2-3 พ.ย. 56	การประชุมพัฒนาศักยภาพภาคีWorkshopการผลิตสารคดีและการประชุมเครือข่าย โดย แผนงานสื่อศิลปวัฒนธรรม และเครือข่ายสื่อศิลปวัฒนธรรมชุมชนภาคอีสาน	อ.เขียงคาน จ.เลย

● เหนือ ● กลาง ● อีสาน ● ใต้ ● 4ภาค

